

Ważne postacie historyczne

Józef Stalin (prawdziwe imię i nazwisko - Iosif Wissarionowicz Dżugaszwili)

ur. 1878, zm. 1953

Polityk radziecki, z pochodzenia Gruzyn. Od śmierci Włodzimierza Lenina w 1924 roku sprawował władzę naczelną w Związku Radzieckim jako sekretarz generalny Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, a potem jako premier ZSRR. Faktycznie był dożywotnim dyktatorem, który jako metodę rządzenia stosował masowy terror. Obwinia się go o spowodowanie, na skutek swoich rządów, śmierci kilkudziesięciu milionów ludzi i przyczynienie się do wybuchu II wojny światowej. Był szczególnie wrogi wobec Polski i Polaków. Z jego rozkazu w 1940 roku w Katyniu i innych obozach na terenie ZSRR rozstrzelano ponad 20 tysięcy polskich oficerów, żołnierzy i urzędników. Po II wojnie światowej zabrał wschodnie obszary Polski, oddając jej w zamian zdobyte ziemie niemieckie do linii Odry i Nysy Łużyckiej oraz część niemieckich Prus Wschodnich. Za pośrednictwem wiernych mu polskich komunistów i przy wsparciu Armii Czerwonej i NKWD wprowadził w powojennej Polsce władzę komunistyczną podporządkowaną politycznie Moskwie.

Bolesław Bierut

ur. 1892, zm. 1956

Polski polityk, działacz polskiego ruchu komunistycznego, agent NKWD. W czasie II wojny światowej przebywał na terenie Związku Radzieckiego. Od 1944 roku Przewodniczący Krajowej Rady Narodowej – samowolnego organu władzy polskiej stworzonej z rozkazu Stalina i podległej politycznie ZSRR. Od 1945 roku przywódca Polski Ludowej jako prezydent a od 1952 roku jako prezes Rady Ministrów. Od 1948 roku przywódca PZPR jako Sekretarz Generalny potem jako I sekretarz Komitetu Centralnego PZPR. W powojennej Polsce wprowadzał władzę komunistyczną stosując politykę terroru, zastraszania, masowych aresztowań, pokazowych procesów politycznych, zabójstw przeciwników politycznych i walki zbrojnej z partyzantką antykomunistyczną. Za jego rządów panował w Polsce Stalinizm cechujący się masową indoktrynacją i propagandą, kultem jednostki (Józefa Stalina), represjami politycznymi, a także specyficznym stylem w sztuce, kulturze i architekturze. Trzy lata po śmierci Stalina Bierut pojechał do Moskwy na XX zjazd Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego. Tam zmarł 12 marca 1956 roku. W związku z nieścisłościami dotyczącymi przyczyny zgonu istnieją hipotezy, że mógł zostać otruty lub zamordowany.

Władysław Gomułka

ur. 1905, zm. 1981

Polski polityk, działacz komunistyczny, I sekretarz Komitetu Centralnego Polskiej Partii Robotniczej w latach 1943 – 1948. I sekretarz Komitetu Centralnego PZPR i przywódca państwa w latach 1956 – 1970. Członek Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej. W okresie 1945 – 1949 kierował Ministerstwem Ziem Odzyskanych. Nie popierał Stalinizmu, proponował „polską drogę do komunizmu”. Na skutek różnic ideologicznych i konfliktu z Bierutem aresztowany w latach 1951 – 1954. Po śmierci Bieruta zrehabilitowany, przyjęty do partii i postawiony na czele państwa. W czasie swoich rządów wprowadził pewne reformy polityczne i gospodarcze. Zakończył okres Stalinizmu, usunął z wojska i służb bezpieczeństwa oficerów radzieckich. Wynegocjował z ZSRR lepsze warunki współpracy gospodarczej i politycznej. W marcu 1968 roku na skutek demonstracji studenckich Gomułka spowodował wielką falę nagonki na obywateli polskich pochodzenia żydowskiego. Na skutek tej akcji, kilkanaście tysięcy ludzi wyemigrowało z Polski. Jego zakrojone na szeroką skalę plany rozwoju gospodarczego nie zadziałały, kraj pogrążył się w kryzysie. Po zapowiedzi drastycznych podwyżek w grudniu 1970 roku robotnicy na Wybrzeżu wyszli na ulice demonstrować. W pacyfikacji przeprowadzonej na rozkaz Gomułka zginęło ponad 80 osób. Na skutek tych wydarzeń Gomułka został odwołany i pozbawiony władzy, oficjalnie z powodów zdrowotnych.

Edward Gierek

ur. 1913, zm. 2001

Polski polityk, działacz komunistyczny, w okresie 1970 – 1980 I sekretarz Komitetu Centralnego PZPR i przywódca państwa. W młodości żył i pracował we Francji oraz w Belgii. Tam nauczył się języka francuskiego, zetknął się też z ruchem komunistycznym na zachodzie. Po wojnie w 1948 roku wrócił do Polski i wstąpił do PPR. W latach 1949 – 1954 był sekretarzem Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Katowicach. Od 1954 roku był członkiem Komitetu Centralnego PZPR, a od 1957 roku I sekretarzem Komitetu Wojewódzkiego w Katowicach. W tym regionie miał bardzo silną pozycję i poparcie. Po odsunięciu od władzy Gomułka, 20 grudnia 1970 został powołany na I sekretarza PZPR. Swoje rządy rozpoczął od uspokojenia nastrojów społecznych. Zapowiadał rozwój gospodarczy i poprawę poziomu życia obywateli. W tym celu zaciągał w państwach zachodu duże kredyty. Polityka gospodarcza Gierka oparta o kredyty po kilku latach doprowadziła państwo do kolejnego kryzysu, który pogłębiał się w drugiej połowie lat 70tych. Wynikiem tego kryzysu były najpierw gwałtowne demonstracje w Radomiu w 1976 roku brutalnie spacyfikowane przez milicję. W lecie 1980 roku wybuchły masowe strajki na Wybrzeżu, które ostatecznie doprowadziły do uznania i zarejestrowania niezależnego związku zawodowego Solidarność. Była to porażka władzy. Gierek został usunięty ze stanowiska I sekretarza we wrześniu 1980 roku, a rok później w ogóle usunięty z PZPR.

Jan Paweł II (Karol Wojtyła)

ur. 1920, zm. 2005

Polski biskup rzymskokatolicki, biskup pomocniczy krakowski, arcybiskup metropolita krakowski, kardynał, potem papież w latach 1978 – 2005. Karol Wojtyła urodził się w Wadowicach pod Krakowem. Studiował w Krakowie na Uniwersytecie Jagiellońskim, w Krakowie też przeżył lata wojennej okupacji. W 1946 roku został wyświęcony na księdza. W 1958 roku został biskupem pomocniczym, w 1964 arcybiskupem metropolitą krakowskim, a w 1967 kardynałem. Uczestniczył w obradach II Soboru Watykańskiego. 16 października 1978 roku został wybrany na papieża. Przyjął imię Jana Pawła II. Jego największym powołaniem było głoszenie ewangelii na całym świecie, dlatego już od początku pontyfikatu rozpoczął pielgrzymki do wielu krajów świata. Jego działalność duchowna miała jednak też aspekt polityczny. Pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Polski w 1978 roku była bardzo ważnym wydarzeniem duchowym dla narodu, ale także stworzyła klimat społeczny i polityczny, który zaowocował dwa lata później powstaniem Solidarności. Wielu historyków twierdzi, że postawa Jana Pawła II i jego współpraca z przywódcami USA i Wielkiej Brytanii Ronaldem Reganem i Margaret Thatcher przyczyniła się do upadku komunizmu i pokojowej transformacji politycznej w Europie środkowej. Podczas swojego pontyfikatu papież osiem razy pielgrzymował do Polski, podnosząc na duchu naród lub go napominając. Jan Paweł II pozostawił po sobie olbrzymią spuściznę duchową i intelektualną w postaci encyklik, książek i poezji.

Lech Wałęsa

ur. 1943

Polski polityk, opozycjonista, działacz związkowy, w latach 1990 – 1995 prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Pochodzi z rodziny rolniczej, ukończył szkołę zawodową w 1961 roku i podjął pracę jako elektryk. W 1967 roku zatrudnił się w Stoczni Gdańskiej. W 1970 roku był jednym z przywódców strajku w stoczni. Wstąpił do zakładowego związku zawodowego uznawanego przez władzę. W 1976 roku został zwolniony ze Stoczni Gdańskiej za krytykę podległych władzy związków zawodowych. Współpracował z Komitetem Samoobrony Społecznej KOR oraz z Wolnymi Związkami Zawodowymi Wybrzeża. W czasie strajków w sierpniu 1980 roku dołączył do strajku w Stoczni Gdańskiej i szybko został wybrany na przewodniczącego komitetu strajkowego. Negocjował i podpisywał tak zwane Porozumienia Sierpniowe, które doprowadziły do zalegalizowania niezależnego związku zawodowego Solidarność. W 1981 roku został wybrany na pierwszego przewodniczącego NSZZ Solidarność. Aresztowany 13 grudnia 1981 roku, zwolniony z internowania 14 listopada 1982 roku. W 1983 roku otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla. W 1988 na skutek fali strajków generał Kiszczak, minister MSW rozpoczął nieformalne rozmowy z Wałęsą, które na wiosnę 1989 doprowadziły do obrad okrągłego stołu. W 1990 roku został wybrany na prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Swoją kadencję zakończył w 1995 roku. Wielu historyków, publicystów i dawnych działaczy opozycyjnych oskarża go o współpracę z SB w latach 70tych. IPN opublikował dokumenty potwierdzające tę współpracę. Wałęsa zaprzecza jakimkolwiek oskarżeniom.

Wojciech Jaruzelski

ur. 1923, zm. 2014

Polski polityk, dowódca wojskowy, działacz komunistyczny, I sekretarz Komitetu Centralnego PZPR w latach 1981 – 1989, prezes Rady Ministrów PRL w latach 1981 – 1985, przewodniczący Rady Państwa PRL w latach 1985 – 1989, prezydent w latach 1989 – 1990. Urodził się w rodzinie szlacheckiej o patriotycznych tradycjach, odebrał dobre wykształcenie w domu i w szkole katolickiej. W czasie wojny wraz z rodziną został aresztowany przez NKWD i zesłany na Syberię. Tam pracował w ciężkich warunkach, aby utrzymać rodzinę po śmierci ojca. W 1943 roku został powołany do 1 Armii Wojska Polskiego formowanej w ZSRR, przeszedł z tą armią cały szlak bojowy. Po wojnie wstąpił do PPR i robił szybką karierę polityczną i wojskową. W 1960 roku otrzymał stopień generała dywizji, w latach 1965 – 1968 był szefem Sztabu Generalnego, a w latach 1968 – 1983 był ministrem obrony narodowej. Historycy zarzucają mu współodpowiedzialność za masakrę robotników na Wybrzeżu w grudniu 1970 roku. W latach 70tych był drugą najważniejszą osobą w państwie. W roku 1980, w czasie gdy Solidarność została oficjalnie zarejestrowana, Jaruzelski już tworzył plany pacyfikacji opozycji. 13 grudnia 1981 utworzył Wojskową Radę Ocalenia Narodowego (WRON), stanął na jej czele i wprowadził w Polsce stan wojenny. Dzięki akcji wojskowej udało się zdławić opozycję, ale władza nie mogła sobie poradzić z kryzysem gospodarczym, który pogłębiał się przez całą dekadę. W 1989 roku Jaruzelski rozpoczął rozmowy z opozycją mające na celu podział władzy i transformację ustrojową. Po częściowo wolnych wyborach w 1989 roku sejm wybrał Jaruzelskiego na prezydenta. Swoją kadencję zakończył w 1990 roku. Generał Jaruzelski był bardzo kontrowersyjną postacią, oskarżany o wiele przestępstw, wytoczono mu kilka procesów sądowych, lecz żaden nie zakończył się wyrokiem skazującym.

www.miedzyuszami.pl/PRL